

може служити відома в маркетингу система заходів з вибудовування довіри до бренду.

Таким чином, на додаток до вже здійснюваних заходів, слід розробляти такі нові напрямки державної підтримки інноваційного розвитку регіонів, як:

– заходи щодо зміцнення довіри між бізнесом і регіональною і муніципальною владою;

– заходи щодо полегшення створення нових підприємницьких інноваційних виробництв;

– заходи щодо підвищення добросовісної конкуренції на регіональних ринках.

Ці механізми розширюють число напрямків державної підтримки формування РІС в територіально-адміністративних одиницях України, а результати їх використання будуть позитивно впливати на регіональні інноваційні процеси.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA SƏNAYE MÜƏSSİSƏLƏRİNİN İNNOVASIYA FƏALLIĞININ MÜASİR VƏZİYYƏTİ

Mustafayeva G.X.

Elmi rəhbər: Səmədova O.M., dosent, i.f.d.

Mingəçevir Dövlət Universiteti (Azərbaycan)

Azərbaycan Respublikasında aparılan islahatların davam etdirilməsi kontekstində əsas məsələlərdən biri – müəssisələrin innovasiya fəallığının artırılmasıdır. Bu mərhələdə innovasiyanın inkişafının fərqli cəhəti daha mütərəqqi texnoloji proseslərə və çevik istehsalata tez bir zamanda keçiddir ki, bu da yeni rəqabət qabiliyyətli, dünya standartlarına cavab verən məhsul istehsal etməyə imkan verir.

Bununla belə, sənaye müəssisələrinin innovasiya fəallığının təmin edilməsi sahəsində mövcud problemlər bu prosesin ləngiməsinə gətirib çıxarıır. Belə ki, respublikada innovasiya sferasında bir sıra qanunverici aktlar qəbul edilməsinə baxmayaraq, “innovasiyalar haqqında”, “müəssisələrin innovasiya fəaliyyəti haqqında”, innovasiyanın inkişafı ilə əlaqədar digər məsələlər haqqında qanunverici və normativ sənədlər qəbul edilməmişdir. İnnovasiya mərkəzlərinin, texnoparkların, texnopolislərin, injiniring (elmi-konstruktor işləmələrinin istehsal mərhələsinə çatdırılması da daxil olmaqla kommertiya əsaslı mühəndis-məsləhət xidməti), lizing və digər təşkilatların normativ-innovasiya infrastrukturunun hüquqi bazasının formalaşması üzrə iş axıra kimi yerinə yetirilməmişdir.

Eyni zamanda sahibkarlar hələ də innovasiya işləmələrinin maliyyələşdirilməsinə və onların praktik tətbiq edilməsinə vəsait qoymağa tələsmirlər. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika komitəsinin məlumatlarına əsaslanaraq deyə bilərik ki, 2021-ci ildə bütün sənayedə texnoloji innovasiyalara çəkilən xərclər 5848,3 min manat məbləğində (2020-ci ildə 35919,8 min manat; əvvəlki ilə nisbətən 84% azalma) olmuşdur.

Konkret 2021-ci ildə bütün sənayedə texnoloji innovasiyalara çəkilən xərclərin

tərkib hissəsi aşağıdakı kimi olmuşdur (Cədvəl 1).

Cədvəl 1 - 2021-ci ildə bütün sənayedə texnoloji innovasiyalara çəkilən xərclərin tərkib hissəsi

Sıra №-si	Tətbiqi istiqamətlər	Xərclər, min manat	Struktur, %-lə
1.	Yeni məhsulların, xidmətlərin, yeni proseslərin tətbiqi və işlənməsi	3262,1	55,78
2.	Texnoloji innovasiyalar ilə əlaqədar maşın və avadanlığın alınması	447,0	7,64
3.	Yeni texnologiyaların alınması	39,1	0,67
4.	Proqram vəsaitlərinin alınması	108,2	1,85
5.	Yeni məhsulların buraxılışı üçün istehsal layihələşdirilməsi, digər istehsala hazırlıq növləri və ya onların istehsalı üzrə yeni xidmətlərin və ya metodların tətbiqi	1500,0	25,65
6.	İnnovasiya ilə əlaqədar işçilərin öyrədilməsi və hazırlığı	-	
7.	Marketinq tədqiqatları	-	
8.	Texnoloji innovasiyalar	-	
9.	Elmi-tədqiqat və işləmələr	-	
10.	Kənar təşkilatların xidmətlərinin ödənilməsinə çəkilən xərclər	491,7	8,41
11.	Texnoloji innovasiyalara çəkilən digər xərclər	0,2	0,0034
Yekun		5848,3	100,0

2019-2021-ci illər üzrə innovasiyaların tiplərinə görə sənayedə texnoloji innovasiyalara çəkilən xərclər (min manatla) Cədvəl 2-də verilmişdir.

Cədvəl 2 - İnnovasiyaların tiplərinə görə sənayedə texnoloji innovasiyalara çəkilən xərclər (min manatla)

	2019	2020	2021
Bütün sənaye	48037,1	35919,8	5848,3
məhsul innovasiyaları	38343,5	20059,2	1986,3
proses innovasiyaları	9693,6	15860,6	3862,0
Mədəncixarma sənayesi	378,6	1001,1	529,8
məhsul innovasiyaları	290,0	638,2	117,4
proses innovasiyaları	88,6	362,9	412,4
Emal sənayesi	47658,5	34918,7	5318,5
məhsul innovasiyaları	38053,5	19421,0	1868,9
proses innovasiyaları	9605,0	15497,7	3449,6

Bundan başqa, regional səviyyədə innovasiya potensialının möhkəmləndirilməsi məsələləri həll edilməmiş qalır. Təkcə onu demək kifayətdir ki, 2021-ci ildə ölkə üzrə müəssislərdə mövcud olan 277958 kompüterdən 164450 ədədi (təqribən 60%) Bakı şəhərində cəmlənmişdir.

Respublikanın bir çox sənaye müəssislərində keçirilmiş tədqiqatlar göstərir ki, müəssisələrin zəif innovasiya fəallığının əsas səbəbləri aşağıdakılardır:

- innovasiya prosesinin təminatı üzrə qanunverici bazanın natamamlığı;

- əsas istehsal fondlarının aşınması və mənəvi köhnəlməsi;
- texniki yenidənqurma və müəssisələrin müasirləşdirilməsində amortizasiya fondunun zəif rolu;
- əsas fondların yenidən qiymətləndirilməsinin neqativ nəticələri;
- sənaye müəssisələrinin xüsusi vəsaitlərinin azlığı;
- regional səviyyədə innovasiya potensialının möhkəmləndirilməsi məsələlərinin tam həll edilməməsi;
- innovasiya infrastrukturunun inkişafdan qalması;
- innovasiya prosesinin bütün zənciri üzrə əlaqələndirən strukturun olmaması;
- innovasiya sferasında müxtəlif ölkələrlə zəif inteqrasiya və s.

Ədəbiyyat:

1. Qasımov F.H., Nəcəfov Z.M. İnnovasiyalar: yaranması, yayılması və inkişafı perspektivləri. Bakı: Elm, 2009.
2. Qasımov F.H., Əliyev T.N., Nəcəfov Z.M. Milli innovasiya sisteminin təşkili və idarə edilməsi. Bakı: Elm və təhsil, 2013.
3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet sahifəsi. URL: <https://www.stat.gov.az>